

GLOBAL
BAKU
FORUM

XII Qlobal Bakı Forumu

"Dünya düzəninə yenidən düşünlməsi: Çağırışların fürsətə çevrilməsi"

Qlobal Bakı Forumunda "Geosiyasi dəyişmələr: Məsuliyyətli tərəfdaşlıq rəqabətə qarşı" adlı panel keçirilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin himayəsi altında və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Bakıda keçirilən "Dünya düzəninə yenidən düşünlməsi: Çağırışların fürsətə çevrilməsi" mövzusunda XII Qlobal Bakı Forumu işini panel iclaslarla davam etdirir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, martın 13-də Gürcüstanın Baş nazirinin sabiq müavini Eka Tkeşelashvili moderatorluğu ilə keçirilən "Geosiyasi dəyişmələr: Məsuliyyətli tərəfdaşlıq rəqabətə qarşı" adlı panel iclasında əvvəlcə Avropa İttifaqı Şurasının sabiq prezidenti, Belçikanın keçmiş baş naziri Şarl Mişel çıxış edib. İlk baxışda çağırışlara diqqət yetirilməsinin vacibliyini vurğulayan Ş.Mişel bildirib: "Mənim vəzifəyə başladığım ilk beş ilin əvvəli COVID-19 pandemiyası dövrünə təsadüf etdi. Bu da müxtəlif çətinliklərə gətirib çıxardı. O zaman qərarların qəbul edilməsi asan deyildi. Həmin illərdə peyvəndlərin vaxtında çatdırılmasına çalışırdıq. Daha sonra Rusiya-Ukrayna müharibəsi başladı. İlk olaraq Ukraynaya kömək etməyə çalışdıq".

Ş.Mişel deyib ki, biz çoxqütblü dünyaya hərtərəfli dəstəyimizi göstərməliyik. Avropalılar özlərinə heç vaxt olmadığı qədər inamla yanaşmalıdırlar. Biz birləşdiyimiz zaman güclü olarıq. Çünki bu, bizim gələcəyimizlə bağlıdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev çıxışı zamanı bildirib ki, ölkə olaraq biz baş verən prosesləri diqqətlə izləyirik. İlk növbədə qütbləşmənin artdığını müşahidə edirik. Çoxtərəfli diplomatiya bu kontekstdə böyük əhəmiyyət daşıyır. Eyni zamanda parçalanma meylləri və Şərq-Qərb qarşıdurmasının dərinləşməsi nəzərə çarpır. Cənubi Qafqaz regionu böyük güclərin maraqlarının toqquşduğu məkandır və bu proseslər hər zaman bizim maraqlarımıza uyğun olmaya bilər.

O qeyd edib ki, Ermənistan-Azərbaycan müharibəsi regionda yeni reallıqlar formalaşdırıb. Azərbaycan Cənubi Qafqazda ölkələrin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə əsaslanan yeni status-kvonun əsası qoyub. "Bu region bizə məxsusdur və biz transformasiyanın düzgün istiqamətdə irəliləməsinə çalışmalıyıq. Ümid edirik ki, Ermənistan da bunu dərk edəcək. Hazırda Azərbaycan sülh müqaviləsi danışıqlarının aparıldığı bir mərhələdədir. Ermənistan tərəfi tam şəkildə Azərbaycanı qarşı iddialı olmalı

deyil", - deyər Prezidentin köməkçisi diqqətə çatdırıb.

Hikmət Hacıyev bildirib ki, Avropa İttifaqının bizim regionla bağlı yeni siyasətini görmək istəyirik. Ermənistanın silahlandırılması parçalanmanın yeni elementi ola bilər.

Postsovet erasından sonra yeni reallıqların göz qabağında olduğunu deyən Prezidentin köməkçisi Azərbaycanın buna etibarlı şəkildə yanaşdığını qeyd edib.

"Biz gözləmirik ki, kimsə dünya düzəninə formalaşdırsın. Biz re-

gionla bağlı həmfikir olan ölkələri birləşdirməyə çalışırıq. Azərbaycan qonşuluqda baş verən hadisələrdən uzaqlaşmaq istəyirik. Rusiya-Ukrayna müharibəsi, Yaxın Şərqdə baş verənlər ölkələrlə tarixi bağlılığımız var. Həmçinin Türk Dövlətləri Təşkilatı yeni reallıqdır. Gürcüstan-Azərbaycan əməkdaşlığı erməni həmkarlar üçün də nümunə ola bilər. Xəzər

dənizi bizi ayırmır, birləşdirir", - deyər o əlavə edib.

Latviyanın sabiq Prezidenti, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri Vayra Vike-Freyberqa çağdaş dünyada populizmin önə çıktığını, hazırda məntiqsiz arqumentlərə malik liderlərin çıxışlarının yanlış olduğunu bildirib, bunun çox təəssüfəli hal olduğunu qeyd edib.

Paneldə çıxış edən Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü, sabiq xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu qlobal tarixin kəşifən nöqtəsində

yaşadığımızı deyərək bildirib ki, bu dəyişikliklər təkə nəzəri deyil, həmçinin real vaxtda ərsəyə gəl-məkdədir.

İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı düzənin hələ də tam başa çatmadığını söyləyən Mövlud Çavuşoğlu qeyd edib: "Lakin biz qəbul etməliyik ki, 80 il yaşadığımız dövr artıq dəyişir. Türkiyə olaraq düşü-nürük ki, əvvəlkindən fərqli olaraq Rusiya-ABŞ-dən çox, Çin-ABŞ rə-qabətini görəcəyik. Parçalanmış dünyada yeni güclər səhnəyə çıx-

maqdadır. Bu məsələlər qlobal Qərb tərəfindən başa düşülməlidir. Biz ən azından gözləntiləri başa düşməliyik. Əvvəlki sistem hələ tam dağılmayıb. Biz islahatlar apara-raraq hamının iştirakı ilə yeni sistem qurmalıyıq. Əməkdaşlıq çərçivəsində münasibətləri dəyişməliyik".

Çinin Avropa məsələləri üzrə xüsusi nümayəndəsi Vu Honqbo isə hazırda çoxqütblü dünya haqqında danışıldığını vurğulayaraq deyib: "Çoxqütblülər arasında çəşnqlik və yaxud xaosla üzləşmişik. Bu yaxın-

larda BMT 80 illik yubileyini qeyd edəcək. Hamı gələcəyi necə qur-maqla bağlı tarixə baxmalıdır. BMT fəaliyyətini davam etdirməli, yoxsa dayandırılmalıdır? Biz çarxı yenidən icad etməməliyik. Hesab edirəm ki, BMT-nin effektivliyini təmin et-məklə onu saxlamalıyıq".

O bildirib ki, qlobal səviyyədə idarəçilik dəyişməlidir: "Çoxqütblü dünya kiminsə ideyası, xülyası de-yil. Çin inanır ki, ABŞ ilə həm dost, həm də tərəfdaş ola bilər. Sadəcə böyük güclər özlərini böyük kimi aparmalıdır. Biz tarixi ədaləti bərpa etməliyik, xüsusilə Afrika ölkələri-nə qarşı".

ARTOC İnvestisiya və İnkişaf Qrupunun sədri və icraçı direktoru Şafiq Qabrinin fikrincə, onların nəsi-li dünyanı daha gözəl bir məkana çə-virməkdə uğursuz olub. Lakin gənc nəsil Qərblə Şərq arasında körpülər qurur. Həm nəkin, həm də realist olduğunu vurğulayan Şafiq Qabri bildirib: "Geosiyasi dəyişikliklər tarixboyu daim baş verib. İkinci Dün-ya müharibəsi, "soyuq müharibə", pandemiya - bütün bu hadisələr dün-yamızı dəyişib. Lakin hazırda proseslər daha da qütbləşir. Bəzi qüvvələr media vasitəsilə təsir göstərmə-yə çalışır. Yumşaq gücün təsiri azal-ır, möhkəm güc isə güclənir".

Şafiq Qabri beynəlxalq təşkilat-ların əsas zəifliyinin onların daha çox hərbi xərclərlə bağlı müzakirə-lər aparmasında olduğunu vurğula-yıb. "Anlamalıyıq ki, geosiyasi dəyi-şikliklər baş verdikcə geoiqtisadiyyat da dəyişəcək. Bu, bütün dünyaya təsir göstərəcək. Əgər geosiyasət sa-bit deyilsə, geoiqtisadiyyat da sabit olmayacaq", - deyər o əlavə edib.

Yunanıstan Baş nazirinin nüma-yəndəsi, Avropa İttifaqı (Aİ) Ko-missiyasının Mıqrasiya, daxili işlər və vətəndaşlıq üzrə keçmiş komi-sarı, Yunanıstanın keçmiş xarici iş-lər və milli müdafiə naziri Dimitris Avramopoulos diqqətə çatdırıb ki, Avropa İttifaqında bir çox məsələdə birlik yoxdur və bu, onları parçala-yır, millətçiliyi genişləndirir. Avro-pa ekzistensial böhrandır.

Paneldə bir neçə münaqişə barə-də danışıqlarını qeyd edən Dimitris Avramopoulos Avropada 400 mil-yon insanın miqrant olduğunu diq-qətə çatdırıb.

O, Azərbaycanı da sabitləşdirici amil andlandıaraq Qlobal Bakı For-umunun dünyada ən böyük tədbir-lərdən birinə çevrildiyini bildirib.

Dimitris Avramopoulos BMT-nin əvvəlki kimi güclü olmadığını, də-rin böhran yaşadığını diqqətə çatdı-raraq deyib: "Ümid edirik ki, təş-kilat tezliklə bu böhrandan çıx-a biləcək".

Panel mövzu ətrafında müzakirələr davam edib.